

گوزن زرد ایران

گوزن زرد ایرانی یکی از زیباترین و کمیاب‌ترین گوزن‌های جهان است که سال‌ها پیش تصور می‌رفت منقرض شده و از بین رفته است. اما در سال ۱۳۳۴ معلوم شد که هنوز چند تا از این گوزن‌ها نزدیک رودخانه‌های دز و کرخه زندگی می‌کنند. در آن زمان تعدادی از آن‌ها را زنده‌گیری کردند و به «دشت ناز» ساری و سپس به چند نقطه دیگر کشور انتقال دادند. از آن پس تعداد آن‌ها رو به افزایش گذاشت. امروزه در حدود ۴۰۰ رأس گوزن زرد ایرانی در مناطق حفاظت‌شده ایران زندگی می‌کنند.

فراوان اما کمیاب

صدها سال پیش، گله‌های پرشمار گوزن‌های زرد ایرانی در منطقه‌ای وسیع از شمال آفریقا تا سوریه، عراق و غرب ایران زندگی می‌کردند. یکی از علت‌های کمیابی این گوزن زیبا شکار آن است که از قدیم مرسوم بوده است و در آثار به‌جا مانده از پیشینیان تصاویر آن مشاهده می‌شود.

شکار گروهی

در تصویری که بر دیواری از کاخ آشور بانیپال، شاه آسور بر جای مانده و در حدود سال ۴۵۰ پیش از میلاد نقش شده است، شکارچیان گله‌های گوزن زرد ایرانی را به درون توری هدایت می‌کنند تا آن‌ها را به دام اندازند. این صحنه شکار در «نینوا» واقع در شمال عراق یافت شده است و اکنون در موزه بریتانیا در لندن نگهداری می‌شود.

روی سکه‌ها

بر این سکه ۱۰ دیناری که در سال ۲۰۰۳ در کردستان عراق منتشر شده، گوزن زرد ایرانی نقش بسته است. در سال ۱۹۹۱ در جزایر «کوک» واقع در شمال شرقی زلاندنو که کشور مستقلی به‌شمار می‌رود، ۱۲ سکه نقره‌ای با نقش‌های جانوران کمیاب جهان منتشر شد. روی یکی از این سکه‌های ۵۰ دلاری نقشی از گوزن زرد ایرانی حک شده بود.

روی بطری صفیویه

بر این بطری عطران کوچک که از عهد صفویان بر جای مانده است، شیرینی در حال شکار گوزن زرد ایرانی دیده می‌شود.

ایرانی یا اروپایی

دو نوع گوزن زرد در جهان یافت می‌شود: گوزن زرد ایرانی و گوزن زرد اروپایی. بین گوزن زرد ایرانی و گوزن زرد اروپایی چند تفاوت وجود دارد: قسمت بالایی شاخ‌های گوزن زرد ایرانی پهن نیست، بلکه باریک است. گوزن زرد اروپایی کوچک‌تر از گوزن زرد ایرانی است.

روی قالیچه

روی قالیچه بلوچی گوزن زرد ایرانی بافته شده است.

روانشناسی

آبان ۹۱

در شکارگاه خسرو پرویز

در یکی از نقش‌های «طاق بستان» واقع در کرمانشاه، خسرو پرویز، پادشاه ساسانی، در سه نقطه حضور دارد: در بالا ایستاده است و در حال تماشای شکارگاه است، در وسط در حال تاخت و تیراندازی به گوزن‌های زرد ایرانی است و در نقطه‌ای دیگر گوزنی را که نواری بر گردن دارد، به بیرون می‌برد. در سمت چپ این نقش شتران را مشاهده می‌کنیم که گوزن‌های کشته شده را حمل می‌کنند.

گوزن سواری

در صحنه‌ای از شکار شاهانه شاپور دوم، پادشاه ساسانی، شاه با تاج ویژه پادشاهان ساسانی بر گوزن زرد ایرانی سوار است و می‌کوشد آن را با خنجر از پای در آورد. در همین حال گوزنی دیگر در پایین تصویر در حال فرار است.

تمبر گوزن زرد ایرانی

به سبب اهمیت گوزن زرد ایرانی، این تمبر در سال ۱۹۹۸ از سوی «سازمان ملل متحد» در ژنو منتشر شده است.

رنگ بدن

موهای نرم، قهوه‌ای و زرد مایل به سرخ بدن گوزن زرد ایرانی را می‌پوشانند. این موها در تابستان کوتاه، ولی در زمستان بلندترند. پشت بدن و پهلوه‌های این گوزن خال‌های سفیدی وجود دارد. وزن گوزن زرد ایرانی ۵۰ تا ۱۳۰ کیلوگرم است.

شاخ

فقط گوزن زرد ایرانی نر شاخ دارد و ماده‌ها بی‌شاخ‌اند. رشد شاخ‌ها از یک سالگی شروع می‌شود. شاخ‌ها در پایان زمستان می‌افتند و بلافاصله به جای آن‌ها شاخ‌های جدیدی رشد می‌کنند و تا تابستان تکمیل می‌شوند.

